

Frivillighetsregisternemnda

Vedtak i Frivillighetsregisternemnda 21. mars 2024

Sak 2024/197- Bergen Vitensenter AS - org.nr. 989 005 049 - klage over vedtak om sletting av enhet fra Frivillighetsregisteret

Frivillighetsregisternemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, og medlemmene Shabneet K. Bains, Elisabeth Ekberg, Bernard Enjolras og Stian Slotterøy Johnsen

Sakens bakgrunn

- (1) Bergen Vitensenter AS (klager) ble registrert i Frivillighetsregisteret 15. september 2015.
- (2) Frivillighetsregisteret sendte 15. september 2023 et informasjonsbrev med pålegg om å gi opplysninger til Vitensenteret Innlandet AS og Vitensenteret Sogn og Fjordane AS. Den 18. september 2023 sendte Frivillighetsregisteret et tilsvarende informasjonsbrev til Bergen Vitensenter AS. I brevene ble det opplyst om at selskapene ville bli slettet fra Frivillighetsregisteret, dersom selskapene ikke sendte dokumentasjon på at selskapene hadde registreringsrett. Pålegget og forhåndsvarslet var begrunnet med at selskapets aktiviteter er organisert av det offentlige, og at selskapene derfor ikke driver frivillig virksomhet.
- (3) Frivillighetsregisternemnda vil i denne saken behandle klagen fra Bergen Vitensenter AS. Vitensenteret Innlandet AS og Vitensenteret Sogn og Fjordane AS sin klage blir behandlet i henholdsvis Frivillighetsregisternemndas sak 2024/184 og 2024/196.
- (4) De tre vitensentrene sendte 5. oktober 2023 et felles brev med informasjon i tråd med pålegget og anførte at selskapene hadde registreringsrett i Frivillighetsregisteret. I brevet vises det at eierstrukturen til vitensenteret ikke har endret seg siden senteret fikk innvilget registrering. Klager anfører at det ikke er et krav for registreringsrett etter frivillighetsregisterloven at det offentlige ikke eier flertallet av aksjene. Vitensenteret har selvstendig drift, og klagers aktiviteter har ikke noen direkte sammenheng med det offentlige eierskapet. Klagers virksomhet ligger derfor utenfor det som er offentlig myndighetsutøvelse. I tillegg vises det til at under halvparten av driftsinntektene kommer fra offentlige tilskudd, og at de offentlige eierne, som utgjør et flertall av aksjonærene, ikke er forpliktet til å bidra økonomisk til driften. Selv om det offentlige er representert i selskapets styre, har ikke det offentlige full organisatorisk kontroll over virksomheten. De offentlige eierne kjøper dessuten varer og tjenester fra vitensentret på samme vilkår som andre offentlige aktører. Avslutningsvis anfører klager at de øvrige vilkårene for registreringsrett er oppfylt. Det blir gjort gjeldende at selskapet ikke har som formål å skaffe eierne økonomisk utbytte og at virksomheten er allmenntilgjengelig. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

- (5) Frivillighetsregisteret fattet 6. desember 2023 vedtak om å slette Bergen Vitensenter AS fra registeret, med den begrunnelse at selskapets aktiviteter er organisert av det offentlige, og at selskapet derfor ikke driver frivillig virksomhet, jf. frivillighetsregisterloven § 3 første ledd. Det vises til at det fremgår av aksjonærregisteret at det offentlige eier flertallet av aksjene i selskapet. Frivillighetsregisteret har også begrunnet vedtaket med at selskapet ikke utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet, og at selskapet derfor ikke er en registreringsenhet, jf. frivillighetsregisterloven § 4 bokstav d.
- (6) Etter korrespondanse med Frivillighetsregisternemnda sendte Frivillighetsregisteret 2. januar 2024 en e-post til klager der det ble bedt om at selskapet tok stilling til om selskapets brev 5. oktober 2023 var en klage på informasjonspålegget eller slettingsvedtaket. Klager bekreftet 17. januar 2024 at selskapet ønsket å klage på slettingsvedtaket og viste til anførselene som ble fremsatt i brevet 5. oktober 2023.
- (7) Frivillighetsregisteret har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket om sletting av 6. desember 2023 og oversendte 2. februar 2024 klagen med innstilling til Frivillighetsregisternemnda for behandling.

Det rettslige grunnlaget

- (8) Det rettslige grunnlaget er lov 29. juni 2007 nr. 88 om register for frivillig virksomhet (frivillighetsregisterloven)
- (9) Det følger av frivillighetsregisterloven § 3 første ledd at registrering i Frivillighetsregisteret er en rett som tilordnes registreringsenheter som driver frivillig virksomhet, jf. frivillighetsregisterloven § 4
- (10) Frivillighetsregisterloven § 3 andre ledd bokstav a presiserer at «aktiviteter organisert av det offentlige» ikke regnes som frivillig virksomhet.
- (11) Etter frivillighetsregisterloven § 4 bokstav d er et aksjeselskap som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet en registreringsenhet.
- (12) Det følger av frivillighetsregisterloven § 12 tredje ledd annet punktum at en enhet kan slettes fra Frivillighetsregisteret dersom enheten ikke lenger oppfyller vilkårene i §§ 3 og 4.
- (13) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Frivillighetsregisternemndas vurdering

- (14) Bergen Vitensenter AS sin klage gjelder Frivillighetsregisterets vedtak 6. desember 2023 om å slette selskapet fra Frivillighetsregisteret.
- (15) Det følger av frivillighetsregisterloven § 12 tredje ledd andre punktum at Frivillighetsregisteret kan slette en enhet fra registeret dersom enheten ikke lenger oppfyller vilkårene etter §§ 3 og 4.

- (16) Registreringsenheter som driver frivillig virksomhet har rett til å registreres i Frivillighetsregisteret, jf. § 3 første ledd. I § 3 andre ledd bokstav a presiseres det at aktiviteter «*organisert av det offentlige*» ikke regnes som frivillig virksomhet.
- (17) Det er ikke bare forvaltningsvirksomhet organisert i og gjennom forvaltningsorganer som faller utenfor begrepet frivillig virksomhet. Virksomhet som er organisert privatrettslig, vil falle utenfor begrepet dersom det offentlige står bak virksomheten. Det følger av NOU 2006: 15 s. 27-28 at vurderingen av om en aktivitet er organisert av det offentlige beror på om det «*ut fra en totalvurdering kan sies at det offentlige har kontroll med stiftelsen og dennes virksomhet*». I denne vurderingen kan det ha betydning hvem som har tatt initiativ til opprettelsen av stiftelsen, om den realiserer et offentlig formål, om den mottar støtte fra det offentlige og om det offentlige gjennom styrerepresentasjon kan sies å ha organisatorisk kontroll over stiftelsen og dennes virksomhet. Departementet sluttet seg til arbeidsgruppens vurderinger på disse punktene i Ot.prp. nr. 55 (2006-2007) s. 38. Frivillighetsregisternemnda legger til grunn at det samme må gjelde for aksjeselskap.
- (18) Det følger av klagers vedtekter § 3 at selskapets formål er å utvikle og drive et populærvitenskapelig opplevelses- og læringsenter for teknologi, naturvitenskap, matematikk og humaniora spesielt rettet mot barn og unge. Det følger av Forskningsrådets årsrapport fra 2022 at vitensentrene leverte 33 000 undervisningstimer til 263 000 elever i 2022. Vitensentrene er dermed et viktig supplement til realfagsopplæringen i grunnskolen. At det offentlige har interesse i klagers virksomhet underbygges av at vitensentrene mottar driftstilskudd fra det offentlige som en del av myndighetenes strategiplan for å øke interessen for og rekrutteringen til realfag.
- (19) I brevet fra Lotteritilsynet 15. september 2023 pålegges klager å sende dokumentasjon på at det offentlige ikke eier flertallet av aksjene i selskapet. I klagers svarbrev 5. oktober 2023 ble det ikke bestridt at det offentlige eier flertallet av aksjene. Klager har også bekreftet i klagen at det offentlige utgjør flertallet av aksjonærene. Frivillighetsregisternemnda legger etter dette til grunn at det offentlige eier flertallet av aksjene i selskapet.
- (20) Det følger av lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) § 5-1 at aksjeeierne utøver den øverste myndigheten i selskapet gjennom generalforsamlingen. Utgangspunktet etter aksjeloven er at hver aksje gir en stemme ved generalforsamlingen og at en beslutning på generalforsamlingen krever et alminnelig flertall, jf. aksjeloven §§ 5-3 og 5-17. Klagers vedtekter § 7 samsvarer med utgangspunktet i aksjeloven. Siden det offentlige eier mer enn 50 prosent av aksjene har det offentlige stemmeflertall, og dermed bestemmende myndighet på generalforsamlingen. Det følger av dette at det offentlige har kontroll over selskapets styrende organ, og dermed også selskapets virksomhet. Det offentlige kan blant annet ha bestemmende myndighet ved valg av styremedlemmer, og det er opplyst i klagen at det offentlige er representert i klagers styre. Hvorvidt det offentlige vil overstyre de øvrige eierne er ikke av avgjørende betydning. Hensynet til en praktikabel regel og Frivillighetsregisterets begrensede mulighet til å kontrollere om det offentlige reelt utøver kontroll over selskapets virksomhet, taler for at det avgjørende må være om det offentlige *kan* utøve kontroll over selskapets virksomhet.
- (21) Frivillighetsregisternemnda legger videre vekt på at klager mottar betydelig offentlig finansiering, at det er opprettet en egen tilskuddsordning for vitensentrene og at virksomheten realiserer et offentlig formål. Klager mottok 9,15 millioner kroner fra Kunnskapsdepartementet i 2023. Det fremgår av selskapets siste avlagte årsregnskap fra

2022 at selskapet også mottok tre millioner kroner i driftstilskudd fra Vestland fylkeskommune og 5,8 millioner kroner i driftstilskudd fra Bergen kommune. Sett i sammenheng med at det offentlige utgjør flertallet av klagers aksjonærer, tilsier også dette at klagers aktiviteter er organisert av det offentlige. Den omstendighet at klagers institusjonelle sektorkode er «6500 Kommuneforvaltningen», underbygger at klagers virksomhet er organisert av det offentlige.

- (22) Frivillighetsregisternemnda har etter dette kommet til at klagers aktiviteter er organisert av det offentlige, og at selskapet derfor ikke driver frivillig virksomhet, jf. frivillighetsregisterloven § 3 første ledd. Den omstendighet at eierstrukturen ikke har endret seg siden selskapet ble registrert i Frivillighetsregisteret, endrer ikke på nemndas vurdering. Frivillighetsregisteret må ha adgang til å slette enheter fra registeret som feilaktig er blitt registrert eller som ikke lengre oppfyller vilkårene for registreringsrett. På bakgrunn av at klager ikke oppfyller vilkåret i loven § 3 første ledd, har nemnda kommet til at selskapet skal slettes fra Frivillighetsregisteret.
- (23) Frivillighetsregisternemnda finner ikke grunn til å vurdere om klager er en registreringsenhet, jf. loven § 3 første ledd, jf. § 4 første ledd bokstav d. Nemnda har kommet til at klager ikke driver frivillig virksomhet, og at selskapet skal slettes fra Frivillighetsregisteret på dette grunnlaget.

Konklusjon

- (24) Frivillighetsregisternemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Frivillighetsregisterets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur